

2005

XII. évf.

folklóMÁG Gazin

Első különszám

ENDRŐDI PÉTER
LÁRMAFA

Lármafa

Endrődi Péter fotóit a táncházas közönség korábban már láthatta a Marczibányi Téri Művelődési Központban, a Fonó Budai Zeneházban, a Szezonnyitó Táncházban a Fővárosi Művelődési Házban és a folkMAGazin lapjain is több ízben. Legutóbbi önálló kiállítását 2004-ben a Francia Intézetben rendezték.

Az itt közreadott fotók 1984 és 1996 között készültek, jelentős részük Romániában, főként Gyimesben. A „valóságot” rögzítő fényképek együtt szerepelnek a szerző tértől és időtől független, allegorikus fotográfiáival, valamint festményeivel és verseivel – olyan alkotó ember művészetéről adnak keresztmetszetet, aki alkotásaival felrázni, változtatni akar.

Endrődi Péter 1951-ben Budapesten született, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában folytatott művészeti tanulmányokat. Dolgozott az MTI-ben, a Műcsarnokban, az ELTE Egyetemi Könyvtárban. Szerepet vállalt az erdélyi magyarok könyvvel, gyógyszerrel, élelemmel való ellátásában.

Kezdetben festéssel foglalkozott, majd az 1970-es évek közepétől fotózni kezdett. A műfaj- és eszközváltás oka, hogy a festészet adta kifejezési lehetőségeket nem találta kielégítőnek. Számára a festmény olyan intim világ, amely nem szól kellő erővel a mai emberhez, kevés ahhoz, hogy mondandóját, a „bajt” hitelesen jeleníthesse meg.

Verseket mindvégig írt, a festéssel és a fotózással párhuzamosan. „Amit nem tud a kép és a fénykép, az van a versben” – vallja. Mindhárom műfaj képekkel alkot, a versben azonban ott a fogalmiság is. A kép a pillanatot, a vers viszont az időben történik. A fotó egyetlen képet jelent, a vers egyszerre többet is. A mondanivaló mindhárom műfajban egy tőről fakad: komorság és szépség kontrasztja, romlás és a teremtéssel egyidejűleg született jó és szép.

Gyerekkori óbudai emlékeiben egy emberléptékű lakóhely képét őrzi lópatkolással, piactérrel. Amikor látta a nagyváros széthullását, rideggé és fenyegetővé válását, fényképezőgépével kezdte járni Magyarország tájait. A Balaton-felvidéket tíz éven át fotózta, majd természetkereső bolyongásai végpontja Gyimes lett, ahol a soká és sokféle keresett természeti táj mellé olyan emberi közösséget is talált, amely után mindig is sóvárgott.

A nagyvárosi ember útja ez a faluig, majd vissza oda, ahonnan jött. Hisz elhagyni nem tudja, nem akarja a várost. Rideg, szenttelen, széthulló városával a falu szintézise áll szemben, ahol becsülete van az életnek – a ló fejét is gyengéd szeretettel fogják kezükbe, ha az a lejtőn lefelé húzott tehertől földre rogyik.

A lármafa tetején szalmacsóva ég, jelzi, hogy elmúlóban van az a világ, amely a képeken megjelenik. Arra szólít bennünket, hogy segíteni, tenni kéne – nagyvárosi, modern közönyünket levetkőzve.

Sándor Ildikó

folkMAG^oazin

Első különszám (2005 – XII. évf.)

Kiadja a Táncház Alapítvány

Alapítványi gondnok: Nagy Zoltán • Kuratóriumi tagok: Sándor Ildikó, P. Vas János • Felelős szerkesztő: K. Tóth László • Tervező-szerkesztő: Berán István

Munkatársak: Bakonyi Erika, Gósi Anett, Kőrösi Katalin, Tóth Andrea

Cím: Budapest, I. ker., Szilágyi Dezső tér 6. • Levélcím: 1255 Budapest, Pf. 153 • Tel./fax: (36.1) 214-3521 • Honlap: www.folkmagazin.hu

Ára: 1.000,- Ft • Előfizetőknek: 500,- Ft • Megrendelhető a szerkesztőség címén vagy a honlapon keresztül.

Tücsi Nyomdaipari és Szolgáltató Bt., tel./fax: 27/336-809 • Porszinter Nyomda, tel.: 1/388-7632

ISSN - 1218 - 912X

Bankszámla szám: 11701004-20171625

Külföldről: OTP I. ker. fiók, 1013 Budapest, Alagút u. 3. Hungary, Táncház Alapítvány, B.I.C. OTPVHUB 11701004-20171625

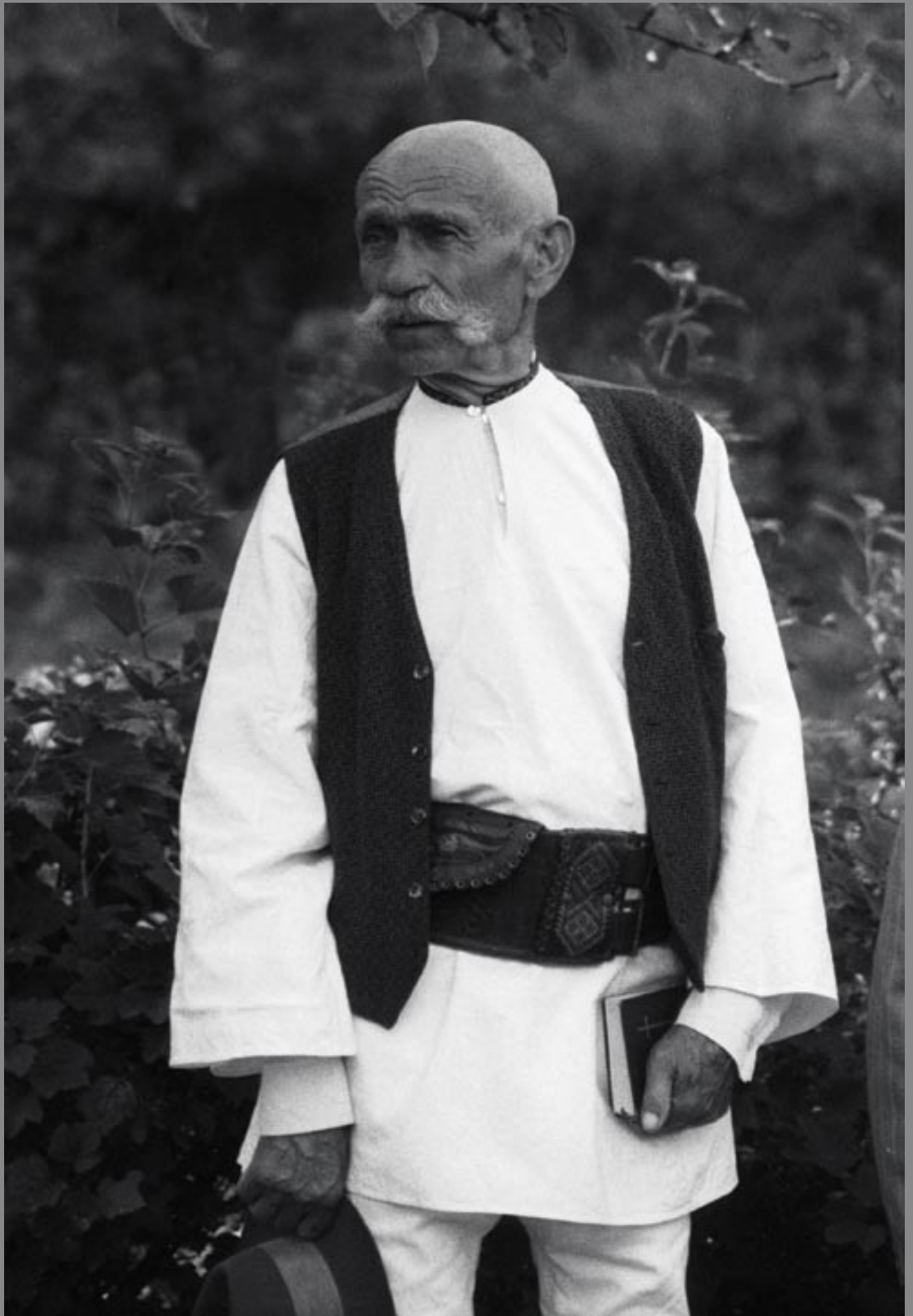
Támogatónk a Nemzeti Kulturális Alapprogram Népművészeti és Közművelődési Kollégiuma

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

nka

Nemzeti Kulturális Alapprogram

Szerettél volna...

Szerettél volna benn, de benn
szűk volt a hely és idegen, –

Ismerős volt az, a szűkebb otthon,
– tombolt, táncolt a sok rokon. – –

Egy ismerős-jajú hegedűszóra,
és fájt a künn és fájt a nóta. –

A végig húzatva csekélyt se rest,
s riadva künn a pestisest. –

És e künn került, de az ablakon
a kocsmavilága a bábokon...

És ismerős künn és zöld a mezsgye,
a gödör, a hurok, s a drót szeme;

s a víz a tűzzel is jó rokon,
– megőrzött igaz az otthonom...

Atlantisz

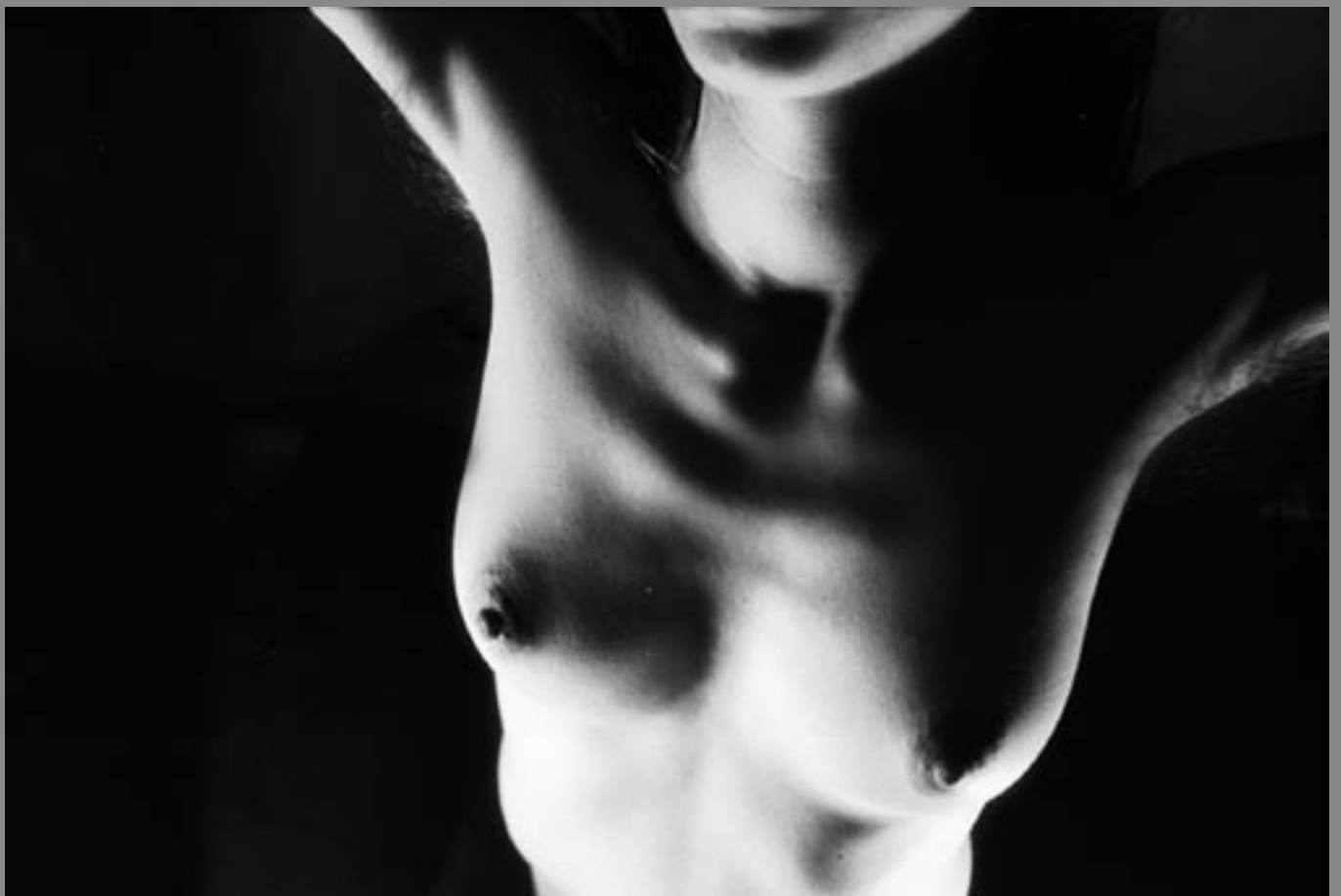
Jászolban, jászolban,
üres bölcső, – szalma – –
elcsángált József is,
Máriácska ágy-rongya. –

Betlehem, Betlehem,
– isteni küldetés – –
Ki fia énvelem,
s kié a szószegés?

Istenem, Istenem,
üstökös műholdad,
három jó királyod
honnét veszed, mondjad?

Éjsötét szemsugár,
csillag se virágzik;
pusztában Krisztusod
szeszt vérzik, – piázik...

Istenem, Istenem
kérdésed ne legyen;
kérdésem ne legyen,
írgalmad úgy legyen...

Két lépcső

Kedvesem,
Egyetlen dal bennem létezésed.
Minden egyebet örökkön elrág a csönd. –

Csönd,
a te szemeidből
Csönd
a te szájad csöndje
Csönd
a te szavaidból
Csönd
a te kezeid csöndje.

Csönd.
A te lépteid csöndje.
Csönd.
Csönd.
Csönd. –

Ezen a lépcsőn jutok le a vízhez. – –

Nap

Nap előtt madarak,
fekete madarak;
nap alatt ölelés
napfényes elmaradt. –

Nap előtt madarak,
tolla-hullt szerelem;
fekete madarak
meztelen testemen...

Nap előtt madarak,
ég alatt éhesen,
fekete tollukat
fehérre vérezem. – –

Leszármazás

Nem bulldog, – kullancs.
S nem bikán, – sakálon. –
Így vagyunk ketten
Államsakálom. – –

Nőnél bikára,
– én orrodon lepke. –
Te így is láncon,
s bábom kinevetne. – –

Memento Mari

Timișoara 1989

Csak ezt a kislányt felejthetném,
harcból jön amikor mindenki árva;
folton-folt, zöld, lyukas pulóverében
csókját nem adja, s életét nem áldja...

Akkor lep meg, amikor nem vagyok;
kérés a tenyere és karja a szárnya,
képen suhint a kórházpincében,
koporsója egy posztó kis kabátka...

S nem hagy, motyog; nem értem románul!
Menjek? maradjak? élne?... s vajha?!
Hogy én mit tegyek megmondja galádul:
Nincs feje, hogy a szerelmem elfogadja...

Lármafa

Csak a lószemek nem hagynak élni,
ha ember dolgáról már beszélni
nem lehet. –

Csak a kiálló bordák fénye
nyársalja szemem torz képére,
úgy lehet. –

Csak a finom bőru bársonyt
simítom látó lópofákon,
meglehet. –

Csak Isten kezét keresem rajta,
hogy lehessen szegény nemes fajta,
– fejemelt. –

x

És egyetlen szem nem kegyelmez,
holdról néz el az emberhez
száz világűr. –

Nem szólnak vissza semmiségre,
baktatnak békék peremére
végesen. –

Hontalan ül a bakon,
úgy vág végig a lovakon,
lóvá téve. –

x

Húz lenn a ló, s a nap halad,
elhúzza mind az ég alatt
életünk. – –

Egyetlen ima teste,
hogy elérje még az este
valahol. – –

Élek

Élek egy lélekkel,
élettel: egészel;
felében meghalok,
egészben úgy vész el. –

Élem az ős-lombot,
vad-barbár dorombot;
szenesült-szorogott
szívem veszett, bomlott. –

Élek a fővenyen,
uszonyom szegezem;
szegezett viszonyom:
üvöltő iszonyom. –

Élek föld méhében,
jajduló éhében;
életem kormozón
kárhoz káromkodón. –

Élek kor agyarán,
lihegem magyarán
az üres, vad feszülést,
sehová emberülést!

Tátog a föld velem,
létem is légtelen:
képekkel képtelen
lettem elégtelen. – –

Élek egy lélekkel:
testbemart méreggel – –
Rekkentett reggellel
megcsúfolt emberrel!

Otthon

Házam ágaknak csillagán,
– az elrejtő éj az enyém –
hazamennék már mondd hazám:
Hol szól hangom a nyelv hegyén?

Honná lapulón haragos
hajnal előtt a szürke táj,
– ez lettem, ami: darabos,
szurdok, szikla, ki mindent áll. – –

S kővé rettent, ki domború,
széllel szegett és kemény;
hangom: e szél is szomorú,
– ő se, e föld se az enyém...

x

S földdé roppan, ki rög maga,
– egy arctalan nép azon jár, –
s e nyelv porából az éjszaka
otthontalan is hazavár...

Hungaricum

Árnyékom magyar,
a fény emberít – –
nem szégyenem:
a múlt köszönt megint. –

Ím ezer éve,
nem tudom, mivégre,
Köszönt ez árnyék,
embernek megtéve. – –

Én itt halok, sokan
nem látnak-hallanak;
maradék maradt,
csak szavak vallanak. – –

S keresztet vetettem,
ültettem kopjafát;
erdőnek illetlen
keresztes Európát...

S illó már nyugatra,
s illanó keletre – –
feszülten szegezett
szemekkel keresztre. –

S útban a keresztre
a keresztutakon,
ülök az árnyékban:
sikoltó nyugalom. – –

Tájkép

Milyen üres az elmúlás.
Milyen szikkadt az ég, –
Kérlelhetetlen menny alatt
milyen hangtalan vidék, –

A nap elfáradt szem,
Az ég kegyetlen homlok, –
Felhő zúzódik kékeken,
poroszkálnak belé dombok...

x

Milyen csönd bánata a zöld?
Míg ürbe merül kuporgó tested, –
Kivérzett sebű szomorú föld,
hol a merítkezést kerested, –

x

Fura, s idegen lesz az út,
hol rád borult az igazi éj;
– fáradtságod már elaludt,
mehetsz tovább, hogy ne félj, –

És kóricál körén az elme,
míg sötétbe bukik e lény;
– hangtalan vergődik benne
a vad, állati remény...

Haláltánc

A moslék mosolyog,
a gyöngy csöndben ül. –
Közben disznóra hízta
magát a kurva úr. –

E kurva úrbe
löveti magát e lét,
s úrhajón menekülne
szellemünk, s mind aki szét –

hulló csillagzaton,
mint a moslék-mosoly,
oly vígan húzza még,
és oly szentül komoly. –

És hallgat a gyöngy,
veszi helyét; s a kéz
keres még gazdát,
ki vet és jól ekéz,

ha szánt; és keres mosoly
még arcot a test fölé,
mely életre szánt,
s nem hív halált belé

e kurva úr! – akinek
ördöge! – disznója van!
Ahol a gyöngy csak ül,
ül, s elvár a vályúban...

ENDRŐDI PÉTER
LÁRMAFA

